УДК: 378.1

Кондрашова Алла Володимирівна
Національний технічний університет «КПІ імені Ігоря Сікорського»
Київ, Україна

ПРАКТИКА ОПАНУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТАМИ-ПРОГРАМІСТАМИ

Анотація. *У статті досліджується поняття міжкультурної комунікації та необхідність практичного опанування основних методів міжкультурної комунікації студентами-програмістами. Розглядаються основні засоби покращення комунікативних якостей студентів. Підкреслюється ефективність інтерактивних методів навчання.*

Ключові слова: *міжкультурна комунікація, фахова комунікація, студенти- програмісти, професійний розвиток*

Kondrashova Alla V.
National technical university of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv polytechnic institute"
Kyiv, Ukraine

CROSS-CULTURAL COMMUNICATION PRACTISE MASTERING BY STUDENT-PROGRAMMER

Abstract *The article examines the concept of intercultural communication and the need for practical mastering of the main methods of cross-cultural communication by student programmers. The main means of improving students' communicative qualities are considered. The effectiveness of interactive teaching methods is emphasized.*

Key words: *cross-cultural communication, professional communication, students- programmer, professional development.*

Сучасні реалії вимагають від студентів всіх спеціальностей та спеціалізацій вміння вільного спілкування іноземною мовою. Безвізовий режим з Європейськими країнами відкриває нові можливості для сучасного студента. В умовах поглиблення європейської інтеграції та розширення зовнішньоекономічних зв'язків країн світу, підвищення їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці в різних сферах життєдіяльності, в тому числі, а, можливо, і в першу чергу в сфері міждержавного співробітництва, особливий інтерес дослідників викликають характер та форми людського спілкування. З розширенням міжнародних

контактів зростає інтерес до вивчення та опанування іноземними мовами, що в свою чергу актуалізує проблему міжкультурної комунікації.

Останнім часом з’явилося багато робіт присвячених міжкультурній комунікації, що свідчить про актуальність вивчення міжкультурних комунікативних процесів у різних сферах знань, про багатоаспектність досліджуваного питання, його інтердисциплінарність. Таким чином різні аспекти міжкультурної комунікації цікавлять філософів (К. Апель, Л. Буєва, М. Каган, О. Потебня Ю. Хабермас, К. Ясперс та ін.), соціологів (Т. Бурмістрова, В. Конецька, А. Пригожин Г. Хофстед та ін.), культурологів (С. Арутюнов, Г. Нещименко, О.Л. Тейлор та ін.), мовознавців (Г. Філіпчук, А. Фурман та ін.), психологів (Б. Ананьєв, О. Бодальов, В. Мясищев та ін), лінгвістів (Г. Почепцов, Ю. Смірнов, С. Тер-Мінасова, Є. Фалькова, Н. та ін.) тощо.

Лінгвісти серед різновидів комунікації окремо виділяють міжкультурну комунікацію. Сам термін з'являється в науковій літературі в сімдесятих роках XX століття у праці Л. Самовара і Р. Портера "Комунікація між культурами" [1]. Відповідно поняття "міжкультурна комунікація", "культура міжнаціонального спілкування", "міжетнічна культурна комунікація" у науковій літературі починають вживати з початку вісімдесятих років XX століття. Зважаючи на сучасні вимоги до фахівців, вищі навчальні заклади корегують на цій основі свої програми, удосконалюють їх. Така діяльність набуває особливого значення в умовах переорієнтації української вищої школи на багаторівневу систему підготовки конкурентоспроможних фахівців і запровадження освітніх стандартів. Сучасна освічена людина не може обмежитись тільки вузькопрофесійними знаннями. Опанування їхнім лінгвістичним інструментарієм є нагальною необхідністю в різних соціально-політичних сферах, у сфері економіки тощо. Культура мови, уміння активно використовувати як засіб спілкування сучасну літературну мову з усіма багатими можливостями мовностильового розшарування, з притаманними їй нормами є невід’ємною ознакою освіченої, всебічно розвиненої людини. Добре знання мови, володіння її літературним стандартом є запорукою ефективності

будь-якої фахової комунікації. Ключовим моментом ефективного міжкультурного спілкування - є знання. Володіння іноземною мовою сьогодні так же важливо як і володіння рідною мовою. Англійська мова вже не виклик, англійська сьогодні – це необхідність. Коли ми кажемо про знання як ефективну основу комунікації, то це професійні знання та навички, які презентовані іноземною мовою. Ефективність спілкування залежить від того на скільки ти професіонал своєї справи. По-перше, дуже важливо, щоб люди розуміли можливі проблеми міжкультурного спілкування та робили свідомі зусилля для подолання цих проблем. По-друге, важливо припустити, що зусилля не завжди будуть успішними і тому необхідно належним чином змінювати свою поведінку. Скажи мені ким ти працюєш, і я скажу хто ти і яким рівнем комунікаційної компетенції ти володієш. Можливо перефразувати відому приказку і таким чином.

Студенти майбутні програмісти, які вони? Згідно з поширеним представленням, що дожило до теперішнього часу, програмування - діяльність одинаків : програмісти "потребують спілкування значно менше, ніж люди багатьох інших професій" [2, с 128]. Проте твердження такого роду, як правило, не обгрунтовуються розгорнутими емпіричними даними. Можна знайти і більш оптимістичний погляд на програміста в книзі Ф. Брукса: «Програміст, як поет, працює майже виключно головою. Він будує свої замки в повітрі і з повітря тільки силою своєї уяви. Дуже рідко матеріал для творчості допускає таку гнучість, таку можливість таких частих поліпшень і переробок і такими простими засобами дозволяє здійснювати величезні задуми. Матеріал поета - слова, і результат – ті ж слова; на відміну від поета, програміст створює програмний продукт, реальний в тому сенсі, що сам програміст рухається і працює, роблячи видимий результат, відмінний від нього самого. Він друкує результати, креслить малюнки, робить звуки, управляє рухом руки. Чаклунство міфів і легенд стало дійсністю в наші дні. Ви друкуєте на клавіатурі заклинання, і ось екран дисплея оживає, показуючи'єкти, об’єкти яких не було і могло не бути ніколи. Програмування достав-

ляє нам радість, тому що дозволяє задовольнити прагнення до творчості, глибоко закладене в кожному з нас, і розділити це почуття радості з іншими» [3, с 13]. Одним з істотних критеріїв високої майстерності програміста, згідно з даними які отримала німецька психолог Сабіна Зоннентаг , являються розвинені навички соціального спілкування : кращі програмісти – це ті, хто брав участь у більшому числі різноманітних проектів, у більшій кількості групових нарад і консультативних зустрічах [4]. Судячи з усього, міра розвиненості комунікативних якостей програмістів грає важливу роль при прийомі на роботу. Вважається, що організації, що займаються розробкою програмного забезпечення в США і в інших країнах, при наборі працівників схильні віддавати перевагу тим програмістам, які не лише мають професійні знання і уміння, не лише належним чином мотивовані виконувати робочі обов'язки, але і демонструють (наприклад, в ході інтерв'ю при прийомі на роботу або протягом терміну) хороші комунікативні навички.

Аналізуючи феномен Інтернету і сильно перебільшуючи сучасне - та і майбутнє теж - стан справ, Умберто Еко нещодавно висловив думку, згідно якої "наші суспільства незабаром розщепнуться (чи вже розщепнулися) на два класи : ті, хто дивиться тільки ТБ, тобто отримує готові образи і готові судження про світ, без права критичного відбору отримуваної інформації, - і ті, хто дивиться на екран комп'ютера, хто здатний відбирати і обробляти інформацію [5, с 23].

Отже для майбутнього програміста надзвичайно важливим є вміння спілкуватися з людьми. Таким чином основними методами покращення комунікативних навичок студента-програміста є інтерактивні методи навчання а саме: проведення презентацій та публічних виступів на професійну тематику, евристичні бесіди, рольові ігри, дискусії, «мозковий штурм», конкурси з практичними завданнями та їх подальше обговорення, проектування бізнес планів, проектів, проведення творчих заходів, використання мультимедійних комп’ютерних програм та залучення англомовних спеціалістів тощо. До цікавих позакласнихінтерактивних занять ми віднесли екскурсії англійською мовою та зйомка відео репортажу.

Важливим етапом проведення позакласного заходу є підготовка: розподілення ролей між студентами, затвердження маршрутного листа, самостійний пошук студентами інформації та затвердження її викладачем, який виступає у ролі експерта.

Головною проблемою залучення інтерактивних ігор визначають те, що студент часто немає власної думки, а якщо й має, то боїться висловлювати її відкрито, на весь клас. Постійне проведення інтерактивних занять сприяє значному покращенню комунікаційних навичок студентів, в результаті чого зникають внутрішні обмеження учня. В процесі спілкування студенти навчаються: спілкуватися з різними людьми, висловлювати альтернативні думки, приймати виважені рішення, приймати участь у дискусіях .

Основними компонентами змісту навчання, спрямованого на формування вмінь та навичок, що дозволяють брати участь у міжкультурному спілкуванні англійською мовою, є мовний матеріал – теми, ситуації, автентичні тексти та комплекс вправ, спрямованих на формування соціокультурної компетенції.

Дійсно, саме текст є основним інструментом комунікації і у випадку навчання професійної спрямованої іноземної мови він ґрунтується на тісному зв'язку із фаховою підготовкою студентів. Автентичні фахові тексти містять інформацію про англомовне суспільство та відображають специфіку мови і є одним із шляхів соціокультурного пізнання англомовної дійсності.

Національний технічний університет «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» та факультет лінгвістики організовує щорічні міжнародні студентські конференції для студентів початкових курсів та наукові для студентів старших курсів. Виступи студенти готують іноземною мовою і всі обговорення здійснюються лише іноземною. Важливе значення під час навчання приділяється роботі з автентичним матеріалом професійної спрямованості. Таким чином студенти мають можливість покращувати свої комунікативні якості в університеті.

Висновок. Таким чином, професійний та особистісний розвиток особистості, її саморозвиток, вимоги до підвищення рівня її професіоналізму, пошук і

знаходження шляхів оптимізації професійної діяльності з необхідністю передбачає формування високої комунікативної культури, розвиток всебічних комунікативних якостей учасників навчально-виховного процесу, а саме студентів-програмістів. Йдеться, передусім, про набуття особистістю тих якостей, які уможливлюють творення особливого соціально-комунікативного простору, в якому можуть реалізовуватися важливі цілі та програми діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Samovar L.A., Porter R.E., McDaniel E.R. Communication between Cultures, 7-th Edition. – Boston : Wadsworth, 2009. – 325 p.

2. Шнейдерман, Бен. Психология программирования : человеческие факторы в вычисл. и информ. системах ; пер. с англ. А. И. Горлина, Ю. Б. Котова. - Москва : Радио и связь, 1984. - 304 с.

3. Фредерико Брукс. Мифический человеко-месяц или как создаются программные системы. – Пер. с англ. – СПб.: Символ-Плюс, 2007. – 304 с.

4. https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=IK8fzhtPpeAC&oi=fnd&pg=PA3&ots=uDKp_dCCpN&sig=H7hw-AW7_GbP5Lep4vPjaiY51Rk&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

5. Умберто Еко. Остров накануне; пер. с анг. Е. Костюкович,-Москва: Астрель, 1997.- 256с.